

Budgetfokus til budget 2025-28

1. Hovedtallene i budgetforslaget

Budgetfokus har til formål at beskrive hovedtallene i det teknisk-administrative budgetgrundlag i forhold til de økonomiske hjørneflage, der følger af kommunens økonomiske politik. Herudover opridses budgetprocessen i hovedtræk, ligesom opmærksomhedspunkter ift. budgetgrundlaget samt de væsentligste budgetforudsætninger beskrives.

Nøgletallene i budgetgrundlaget fremgår af nedenstående tabel.

Hele mio. kr., 2025-pl	Mål i økonomisk politik	2025	2026	2027	2028
Overskud på driftsbalancen	Mindst 138	162	173	188	217
Serviceudgifter	Overholdelse af udmeldt ramme (2.453 mio. kr. i 2025)	2.425	2.457	2.485	2.503
Anlægsudgifter (brutto)	120 mio. kr. under indtryk af samlet anlægsramme (180 mio. kr. i 2025)	172	116	77	92
Gennemsnitlig kassebeholdning	100-125 mio. kr.	207	245	329	447

Den korte udlægning af disse hovedtal er, at alle målsætninger i den økonomiske politik – godt og vel - overholdes i budgetgrundlaget. Udgangspunktet for budgetforhandlingerne er derved en økonomi i balance og et råderum til driftsudvidelser i størrelsesordenen 24 mio. kr. Dette skal imidlertid ses i sammenhæng med et betydeligt udgiftspres på socialområdet, der forventes at udgøre mindst 20 mio. kr. under forudsætning af succesfuld implementering af en række nye styringstiltag godkendt af byrådet i 1. halvår 2024. Uden disse tiltag udgør udfordringen 35 mio. kr. For at sikre mulighed for at kunne håndtere dette og samtidig have prioriteringsmuligheder i de politiske budgetforhandlinger, er der udarbejdet reduktionsforslag, der kan skabe råderum til udvidelse andre steder i økonomien. Det skal bemærkes, at der herudover er et mindre råderum på 8 mio. kr. til anlægsudvidelser.

I nedenstående er hovedtallene nærmere beskrevet.

Overskud på driftsbalancen

Driftsbalancen består af forskellen mellem driftsudgifterne (primært løn-udbetalinger, varekøb og indkomstoverførsler på arbejdsmarkedsområdet) og driftsindtægterne (primært skatteindtægter). Et solidt overskud på driftsbalancen er en forudsætning for bl.a. at kunne finansiere større investeringer i nybyggeri og renoveringer, altså anlægsinvesteringer. Det sikrer således en økonomi i samlet balance.

Den økonomiske politik indebærer en målsætning om et overskud på driftsbalancen på mindst 138 mio. kr. Budgetgrundlaget indebærer et overskud på 162 mio. kr. i 2025, og derved et råderum på op til 24 mio. kr. til budgetforhandlingerne. Det skal samtidig bemærkes, at overskuddet på driftsbalancen forventes at stige i overslagsårene.

Udviklingen i driftsoverskuddet afspejler en række forskydninger på såvel indtægts- som udgiftssiden, og er derved også påvirkelig ift. en række forhold som fx udviklingen i udligningsbidraget til andre kommuner, skatteindtægterne, bloktilskuddet fra staten og ledighedssituationen. Ift. 2025 er driftsoverskuddet bl.a. blevet positivt påvirket af den indgåede økonomiaftale mellem Regeringen og KL, men omvendt negativt påvirket af stigende betaling til udligningen som følge af udviklingen i socioøkonomien.

Det skal bemærkes, at der er større usikkerhed omkring hele finansieringssiden i disse år grundet det nye statslige vurderingssystem for ejendomsskatter, som er trådt i kraft 2024. Undervejs i sidste års budgetforhandlinger blev der fx pludselig udmeldt nye tal for grundskyldsindtægterne fra statslige side, der ændrede budgetbalancen med over 10 mio. kr. Det er ikke forventningen, at dette gentager sig i år, men for overslagsårene er usikkerheden omkring indtægtssiden betydelig.

Serviceudgifterne

Den årlige økonomiaftale mellem regeringen og KL indeholder en serviceramme (loft over udgifter forbundet med lønudbetalinger, varekøb m.v.), som kommunerne i fællesskab er forpligtet til at overholde. Hvis servicerammen ikke overholdes, kan staten pålægge kommunerne økonomiske sanktioner. KL omsætter den samlede serviceramme til sigt punkter for den enkelte kommune, og det er en målsætning i den økonomiske politik at bidrage til at overholde servicerammen.

Den udmeldte ramme fra KL udgør 2.453 mio. kr. for 2025. Budgetgrundlaget indebærer serviceudgifter for 2.425 mio. kr. Der er derved et råderum for serviceudgifts-udvidelser på 28 mio. kr. Der er således ikke noget til hindrer for, at råderummet ift. driftsbalancen anvendes fuldt ud til at forøge serviceudgifterne i budgetforhandlingerne.

Råderummet ift. servicerammen skyldes hovedsageligt to forhold. For det første økonomiaftalen mellem regeringen og KL, der indebærer et betydeligt løft af servicerammen på landsplan. For det andet at der i forbindelse med budgettet for 2024 blev indarbejdet et servicerammedepot, der permanent har forøget Egedals andel af servicerammen.

Anlægsudgifterne

Den årlige økonomiaftale mellem regeringen og KL indeholder også en anlægsramme (loft over de skattefinansierede bruttoudgifter i kommunerne forbundet med nybyggeri og større renoveringsprojekter), som kommunerne i fællesskab er forpligtet til at overholde. Hvis anlægsrammen ikke overholdes, kan staten pålægge kommunerne økonomiske sanktioner. KL omsætter også her den samlede anlægsramme til sigt punkter for den enkelte kommune, og det er en målsætning i den økonomiske politik at bidrage til at overholde anlægsrammen.

Den udmeldte ramme fra KL udgør 180 mio. kr. Budgetgrundlaget indebærer anlægsudgifter for 172 mio. kr. Der er derved et råderum for anlægsudvidelser på 8 mio. kr. i 2025. Råderummet forventes stigende i overslagsårene.

Det skal bemærkes, at den udmeldte ramme fra KL tager højde for, at Egedal har fået tilsagn fra Indenrigsministeriet om ekstraordinært at kunne afholde 40,3 mio. kr. i 2025 til udvidelse af botilbudskapaciteten på socialområdet. Fraregnes dette beløb udgør den generelle anlægsramme ca. 140 mio. kr., hvilket er på niveau med de senere år.

Anlægsudgifterne i budgetgrundlaget afspejler det basisbudget, som blev godkendt på byrådsmødet i juni 2024. Hertil er tilføjet de 40,3 mio. kr. til udvidelse af botilbudskapaciteten, så det afspejler rammeforøgelsen. Desuden er tilføjet de 5,7 mio. kr. til flytning af ukrainske flygtninge, som er en afledt konsekvens heraf, jf. byrådsmødet i april 2024.

Gennemsnitlig kassebeholdning

For at kunne håndtere pludselige udsving i kommunens økonomi, er det vigtigt med en solid kassebeholdning. Den økonomiske politik indeholder en målsætning om, at kommunens gennemsnitlige kassebeholdning mindst udgør 100-125 mio. kr.

Dette krav overholdes i alle budgetårene med en betydelig margin. Der er samtidig udsigt til, at kassebeholdningen vil stige i budgetperioden. Dette er dog påvirkelig af en række forhold på såvel udgifts- som indtægtssiden. Kassebeholdningen størrelse ændrer herudover ikke på, at der er brug for en grundlæggende og langsigtet balance i økonomien ved at overholde de øvrige målsætninger i den økonomiske politik.

2. Budgetprocessen i hovedtræk

Arbejdet med budgetforslaget for 2025-2028 blev allerede påbegyndt umiddelbart efter vedtagelsen af budgettet for 2024. I november 2023 blev den politiske tidsplan således drøftet i Økonomiudvalget og Byrådet. Administrationen påbegyndte herefter de nødvendige tekniske for-

beredelser til budgetarbejdet, bl.a. via udarbejdelsen af en ny befolkningsprognose, som blev politisk godkendt i marts 2024, og som har dannet grundlag for tilpasninger i budgetgrundlaget ift. den demografiske udvikling på daginstitutions-, skole- og ældreområdet.

Ift. serviceudgifterne var udgangspunktet fra starten gunstigt med afsæt i det afsatte depot på 15 mio. kr. i budget 2024. Dette har således permanent løftet kommunens andel af servicerammen. Omvendt var det også tidligt i processen klart, at der ville være massivt udgiftspres på socialområdet. Allerede i februar 2024 blev Social- og Arbejdsmarkedsudvalget, Økonomiudvalget og Byrådet orienteret om et forventet merforbrug i 2024 på 27 mio. kr. alene på købsbudgettet. I juni 2024 blev der fulgt op med en opdateret prognose for hele socialområdet, som indebærer merudgifter op mod 35 mio. kr. for året. Der er igennem 2024 igangsat en række initiativer, der skal bidrage til at mindske udgiftspreset, herunder et større servicetjek af botilbud og anbringelser, en styrket faglig styring og rekruttering og fastholdelse. Initiativerne vil have delvis virkning i 2024 og stigende effekt i 2025. Der vil imidlertid fortsat være behov for at drøfte et betydeligt løft i budgettet til socialområdet som led i budgetforhandlingerne. Derfor blev der også allerede tidligt på året igangsat en proces med at identificere prioriteringsforslag, der kan bidrage til at skabe råderum hertil – samt mulighed for at lave eventuelle yderligere politiske omprioriteringer i kommunens økonomi. Prioriteringsforslagene udgør i alt 9,5 mio. kr. for 2025.

Den 31. maj 2024 blev årets økonomiaftale mellem Regeringen og KL indgået. Økonomiaftalen indebærer et løft i servicerammen på landsplan i størrelsesordenen 3,2 mia. kr. Omsat til Egedal-økonomi udgør løftet 22 mio. kr., og har således været afgørende for det råderum, som budgetforhandlingerne tager udgangspunkt i. Derved medvirker økonomiaftalen også til at mindske behovet for omprioriteringer trods behovet for at øge udgifterne til socialområdet. I kølvandet på økonomiaftalen udmeldte Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 28. juni det statsgaranterede udskrivningsgrundlag samt tilskud og udligningsbeløbene for 2025, som udgør kommunens indtægtsside.

Budgetgrundlaget for 2025 tager udgangspunkt i det vedtagne budget 2024. De væsentligste justeringer har været de opdaterede demografiberegninger på baggrund af befolkningsprognosen, indarbejdelse af tilskuds- og udligningsbeløbene samt tilpassede udgiftsskøn på beskæftigelsesområdet i lyset af økonomiaftalen. Herudover er fremskrevet med nyeste pris- og lønsskøn fra KL's side, herunder indarbejdelse af konsekvenser af trepartsaftalen med højere løn til udvalgte personalegrupper. Endvidere er indarbejdet konsekvenser af ny lovgivning, ligesom der er indarbejdet enkelte ekstraordinære forhold med betydning for budgettet, fx en varslet Movia-ekstraregning på 0,8 mio. kr. samt mindredgifter til tjenestemandspensioner og mindredgifter til seniorjobs.

Ift. anlægsprogrammet var det væsentligste punkt i forberedelsen af budgetgrundlaget den sag, som blev godkendt i Økonomiudvalget og Byrådet i juni 2024 om fremrykning af anlægsmidler til 2024 og tilpasning af anlægsprogram for 2025-28. Sagen afspejlede, at administrationen havde gennemgået anlægsprogrammet for at sikre overensstemmelse med de aktuelle forventninger til projekternes økonomi samt hvordan udgifterne forventes at falde. Samtidig var der opmærksomhed på at skabe det størst mulige råderum til budgetforhandlingerne. Efterfølgende er – som tidligere nævnt – tilføjet de 40,3 mio. kr., som Egedal har fået tilsagn om at må bruge på oprettelse af flere botilbudspladser, og den afledte konsekvens på 5,7 mio. kr. forbundet med flytning af ukrainske flygtninge.

3. Opmærksomhedspunkter ift. budgetgrundlaget

Der er flere forhold i budgetgrundlaget, som det er væsentligt at være opmærksom på ift. de forestående budgetforhandlinger. Disse forhold er kort angivet nedenfor ift. om det vedrører drifts- eller anlægsudgifter.

Driftsudgifter

Socialområdet

Det væsentligste opmærksomhedspunkt ift. driftsudgifterne vedrører det udgiftspres, som er gældende på socialområdet, og som der er behov for at håndtere i budgetforhandlingerne.

Som tidligere nævnt blev Social- og Arbejdsmarkedsudvalget, Økonomiudvalget og Byrådet i juni orienteret om en prognose for området, der indebærer merudgifter op mod 35 mio. kr. her i 2024. Heraf udgør de forventede merudgifter til køb af pladser og tilbud i andre kommuner, regioner og private leverandører omkring 30 mio. kr. Der har været igangsat en lang række – og bliver fortsat igangsat nye - initiativer, der skal bidrage til at mindske udgiftspreset både på den korte og den lange bane. Heraf kan bl.a. fremhæves:

- Nye visitationsprocedurer og visitationsudvalg
- Omlægning og udvidelse af intern kapacitet og igangsættelse af nye tilbud – fx omlægning af Broen til Egehuset, udvidelse af pladser i Ung Egedal, hybler og Ungehuset samt oprettelse af specialdagtilbud. Hertil kommer oprettelsen af de flere botilbudspladser.
- Servicetjek af botilbud og anbringelser med afsæt i BDO-rapporten
- Styrket faglig styring og opnormering af socialrådgivere samt en kontraktforhandler og indsatser vedr. rekruttering og fastholdelse

Initiativerne vil have delvis virkning i 2024 og stigende effekt i 2025 og efterfølgende år. I lyset heraf er det på nuværende tidspunkt vurderin-

gen, at områdets økonomi kan bringes i balance ved at tilføre en bevilgning på 25 mio. kr. i 2024. Dette vil indgå i årets anden politiske budgetopfølgning, der behandles i september måned.

Hvad angår budget 2025, er der lavet en prognose baseret på det nuværende aktivitetsniveau, der indikerer, at udgangspunktet er et merforbrug i størrelsesordenen 35 mio. kr. De igangsatte initiativer for at reducere udgiftspresset vurderes imidlertid at have en effekt i omegnen af 15 mio. kr. i 2025, stigende til 20 mio. kr. i 2026. Den samlede budgetudfordring for 2025 udgør derved 20 mio. kr. Dette vil indgå i de videre politiske drøftelser om budget 2025.

Det skal bemærkes, at en forudsætning herfor er, at særligt sagsgangen i kølvandet på BDO-rapporten medvirker til re-visitation i de sager, hvor det vurderes nødvendigt. Tilsvarende er det en grundforudsætning, at den videre tilgang af nye borgere på området modsvares af en tilsvarende afgang af borgere eller kompenserende udgiftsreducerende handlinger. Der vil således fortsat være behov for stram udgiftsstyring på området.

Ældreområdet

Som tidligere nævnt indebærer økonomiaftalen mellem Regeringen og KL et samlet løft i servicerammen for 2025 på 3,2 mia. kr. svarende 22 mio. kr. for Egedal. Der er tale om et generelt rammeløft, hvor der ikke er specifikke krav om og opfølgning på anvendelsen på forskellige serviceområder.

Det skal dog bemærkes, at rammeløftet bl.a. bygger på de midler, som et bredt flertal i Folketinget afsatte som led i en ældrereform med henblik på omstilling, kontinuitet og øget kvalitet på ældreområdet. Dette beløb udgør i 2025 i alt knap 0,7 mia. kr. på landsplan, svarende til knap 5 mio. kr. for Egedal Kommune. Den bedst mulige anvendelse af disse midler skal drøftes som led i budgetforhandlingerne.

Administrative besparelser

Økonomiaftalens samlede løft af servicerammen på de 3,2 mia. kr. er et nettobeløb, som er fremkommet via et løft i servicerammen på 3,4 mia. kr. og en besparelse på 0,2 mia. kr. baseret på en forventning om lavere administrative udgifter. De 0,2 mia. kr. svarer til ca. 1,5 mio. kr. i administrative besparelser for Egedal Kommune.

Det skal bemærkes, at der i de senere års budgetaftaler har indgået en række tiltag ift. at reducere de administrative udgifter. Der er imidlertid i lyset af økonomiaftalen udarbejdet prioriteringsforslag, som kan indgå i budgetforhandlingerne med henblik på at bidrage til yderligere administrative besparelser.

Anlægsudgifter

Ift. anlægsudgifterne er der som udgangspunkt et råderum ift. 2025 på 8 mio. kr., ligesom råderummet er stigende for overslagsårene.

Der er imidlertid en række sager, som har været drøftet politisk, og som bør indgå i budgetforhandlingerne angående anlægsprogrammet for de kommende år. Her kan bl.a. fremhæves:

Renovering af Lærkeskolen

På byrådsmødet i juni 2024 blev præsenteret forskellige scenarier for renovering af Lærkeskolen. Scenarierne spændte over samlede udgifter fra 171 mio. kr. (svarende til det beløb der ligger i budgetgrundlaget) op til 336 mio. kr. ved fuld renovering hen over en 6-årig periode. Det bør indgå i budgetforhandlingerne hvilket renoveringsomfang, der ønskes under hensyntagen til de samlede økonomiske rammer.

Multihal i Ølstykke

Det har været udtrykt politisk ønske om at opføre en multihal i Ølstykke Fritidsområde. En hal skønnes at koste i omegnen af 100-110 mio. kr. Det vil blive undersøgt, om der kan opnås medfinansiering via private donationer, men det er den fulde udgift, som medregnes ift. anlægsrammen. Byggeriet kan dog fordeles udover flere år under hensyntagen til de samlede økonomiske rammer. Det bør indgå i budgetforhandlingerne, hvordan der skal arbejdes videre med dette politiske ønske.

Cykelstier

Det indgår i budgetgrundlaget, at der er afsat 5 mio. kr. til cykelstier i 2025 og 15 mio. kr. i 2026.

Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, Økonomiudvalget og Byrådet drøftede i marts 2024 anvendelsen af de midler, som er afsat allerede her i 2024 til forberedelse af de kommende cykelstiprojekter. Det blev her besluttet at detailprojektere Kildedal-Knardrup og Hove-Veksø Etape 1.

Den konkrete prioritering af cykelstiprojekterne skal drøftes i budgetforhandlingerne.

Etablering af Naturcenter

Klima-, Teknik- og Miljøudvalget, Økonomiudvalget og Byrådet drøftede i august 2024 forskellige scenarier for en mulig etablering af et Naturcenter. Såfremt det ønskes prioriteret, skal finansieringen indgå i budgetforhandlingerne.

Øvrige forhold

Det skal bemærkes, at kommunens bygninger har et betydeligt vedligeholdelsesbehov, og at den bevilling til vedligeholdelse af bygninger, som ligger i basisbudgettet har udspring i Investeringsplanen tilbage fra budget 2019, og ikke nødvendigvis længere er tilstrækkeligt ift. at oprette

bygningstandarden. Der er bl.a. udsigt til en række nødvendige tagrenoveringer i de kommende år. Det bør derfor drøftes i budgetforhandlingerne, om vedligeholdelsesbudgettet skal øges for de kommende år.

Det skal samtidig bemærkes, at et af prioriteringsforslagene med henblik på at nedbringe driftsudgifterne vedrører energibesparende investeringer. Såfremt dette prioriteringsforslag ønskes gennemført, forudsætter det anlægsinvesteringer på 4 mio. kr. i 2025.

Det skal i forlængelse heraf desuden bemærkes, at der også er et prioriteringsforslag angående bilparken, der omhandler indkøb af 10 elbiler for at understøtte den grønne omstilling. Anlægsinvesteringen kan afholdes i indeværende år, og belaster derved ikke budget 2025. Hvis det besluttet, er der imidlertid de senere år foretaget en større omlægning fra leasingaftaler til indkøb af biler, og dermed stiger behovet også for, at der på anlægsprogrammet indarbejdes anlægsmidler til en løbende udskiftning af bilerne i de kommende år.

Der er således en række ønsker og behov for anlægsinvesteringer, som alt i alt overgår den forventede anlægsramme for de kommende år. Derfor bør såvel prioritering som tidshorisont for projekterne drøftes som led i budgetforhandlingerne.

4. Budgetforudsætninger 2025-28

I dette afsnit beskrives de vigtigste forudsætninger for kommunens budget 2025-28, nemlig kommunens befolkningsprognose, den opdaterede beregning for tilskud og udligning samt indarbejdelsen af trepartsmidlerne.

Befolkningsprognose

Byrådet vedtager hvert år en befolkningsprognose. Den aktuelle befolkningsprognose blev vedtaget af Byrådet den 20. marts 2024 og er baseret på boligindflytningsplanen for 2024-35 samt historiske data om til- og fraflytning, flyttemønstre, befolkningsfortætning mv.

Befolkningsprognosen er en af de væsentlige budgetforudsætninger, da prognosen bruges til planlægning på særligt børne- og ældreområdet samt til budgettering af skatteindtægter og kommunal udligning.

Befolkningsprognosen indebærer:

- En stigning i antallet af 0-5 årige såvel i budgetperioden og i årene derefter. Stigningen er imidlertid mere afdæmpet end tidligere forventet.
- En stigning i antallet af 6-16 årige de kommende år, hvilket kommer efter en periode, hvor antallet ellers har været faldende.
- En stigning for de 65-74 årige de kommende år og et mindre fald i tallet af 75-84 årige de kommende år

- En markant stigning i antallet af 85+ årige, såvel i budgetperioden som i årene herefter. Hen over budgetperioden stiger antallet i aldersgruppen med 68 pct.

Folketallet forventes ved budgetperiodens udgang i 2028 at være vokset til 48.061 indbyggere, svarende til en vækst på 5,6 %. Andelen af erhvervsaktive, opgjort som de 25–64 årige, forventes at ligge stabilt omkring 51 % af kommunens samlede befolkning i budgetperioden, men faldende i årene herefter. De demografiske forskydninger på børne- og ældreområdet indebærer et udgiftspres, som skal håndteres de kommende år, og er indarbejdet i budgetgrundlaget frem til 2028.

Skat, tilskud og udligning

Budgetgrundlaget for 2025 er baseret på statsgarantiens tal for beskatningsgrundlaget samt tilhørende udmeldte beløb for tilskud og udligning. Der vil frem imod sagen om 2. behandlingen af budget 2025 blive regnet på konsekvenserne af i stedet at vælge selvbudgettering.

Egedal valgte at selvbudgettere i forbindelse med budget 2024 i lyset af, at langt hovedparten af landets øvrige kommuner havde valgt selvbudgettering. De aktuelle prognoser tyder på, at dette var den rigtige beslutning. Der er således udsigt til, at dette indebærer en gevinst på 87,3 mio. kr. Dette modsvares dog af en nedregulering i bloktilskuddet på 84,5 mio. kr. i lyset af den samlede gevinst på landsplan, som kommunerne ser frem til grundet selvbudgettering. Nettogevinsten udgør således knap 3 mio. kr. Men havde Egedal ikke valgt at selvbudgettere, var der altså udsigt til et tab på de 84,5 mio. kr.

I forhold til skattefastsættelsen skal det bemærkes, at der er yderst begrænsede muligheder for at ændre skatten i budgetlægningen for 2025, i hvert tilfælde i opadgående retning. Såvel grundskylden som dækningsafgiften kan ikke øges pga. boligskatteaftalen. Og da skatten samlet set skal holdes i ro på landsplan, kræver en forhøjelse af indkomstskatten i én kommune, at en anden kommune sætter skatten tilsvarende ned. Med henblik på at understøtte en vis fleksibilitet i skattefastsættelsen, er der i økonomiaftalen mellem Regeringen og KL aftalt en tilskudspulje til skattnedsættelser på op til 200 mio. kr. Der er ansøgningsfrist på puljen den 5. september.

Indarbejdelse af trepartsmidlerne

Trepartsaftalen om løn og arbejdsvilkår fra december 2023 indebærer markante lønstigninger til særligt prioriterede medarbejdergrupper, for kommunerne særligt pædagoger og SOSU-ansatte. En del af lønstigningerne er allerede kommet til udbetaling, men den fulde virkning indføres hen over de kommende år.

Konsekvenserne heraf er indarbejdet i budgetgrundlaget, og på den baggrund er budgetterne på Dagtilbud og Skole, Social og handicap

samt Sundhed og omsorg øget med i alt 17,7 mio. kr. i 2025 stigende til godt 29 mio. kr. ved fuld indfasning i overslagsårene. Denne markante budgetforøgelse finansieres fuldt ud af et tilsvarende højere bloktilskud og forøgelse af servicerammen fra regeringens side.